

2.

DE LIDSTATEN AAN HET ROER!

Europa institutioneel

De SGP staat voor een EU als verband van soevereine lidstaten die christelijke waarden hooghouden. Het in vrijheid dienen van God, de samenleving en de schepping begint immers binnen gezin, familie, vereniging en kerk. Pas na het gemeentelijke, provinciale en nationale niveau komt de EU in beeld. De gelijkwaardigheid van mensen en volverschidenheid tussen lidstaten. Het bevorderen van gerechtigheid, gebaseerd op Gods goede geboden, en van menselijke waardigheid, ook van het ongeboren leven, staat in de EU en de meeste EU-lidstaten onder druk sinds het 'wij' van verbinding werd vervangen door het 'ik' van de zelfbeschikking. Tegelijk schuilt in een trots 'Europees wij' het gevaar van hoogmoedig maakbaarheidsdenken. Hetzelfde geldt voor een nationalistisch 'Nederlands wij'.

Staatsrechtelijke uitgangspunten

De SGP staat voor een EU die op kernzaken en kerntaken resultaat levert en slagkracht heeft en tegelijkertijd de soevereiniteit van de lidstaten zoveel mogelijk respecteert. Daarom kiest de SGP voor een bescheiden EU volgens het adagium 'samenwerking ja, superstaat nee'. De SGP heeft daarbij altijd het standpunt gehuldigd dat het bestuur zo dicht mogelijk bij de burger moet blijven. In het verlengde hiervan is de SGP ook voor het zoveel mogelijk respecteren van de eigen verantwoordelijkheid van de mens en de maatschappelijke verbanden waarin hij leeft en actief is. Daarbij zijn subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit leidend. Dit houdt in dat zaken zo dicht mogelijk bij de burger geregeld worden, dat er alleen EU-wetgeving volgt wanneer dit noodzakelijk is en dat deze wetgeving niet ingrijpender mag zijn dan nodig om doelmatig te zijn. Deze beginselen worden echter in de praktijk onvoldoende geres-

pecteerd door de Europese Raad, de Europese Commissie en het Europees Parlement. In artikelen 2 t/m 6 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) staat dat de EU verantwoordelijk is voor thema's als de interne markt, handel en het douanebeleid, maar dat de lidstaten aan zet zijn op terreinen als sociale zekerheid, onderwijs, gezinsbeleid, jhbtj-rechten en zorg. De EU kan een belangrijke bijdrage leveren aan vrede en welvaart. Dat maakt een Next politiek en economisch gezien onwenselijk, tenzij verregaande ontwikkelingen in de Europese Unie een heroverweging hiervan noodzakelijk maken. Daar komt bij dat de EU-lidstaten met elkaar verbonden zijn in onder meer hun christelijke oorsprong, de interne markt en de democratische rechtstaat.

In het kort:

- ▶ De EU respecteert de soevereiniteit van de deelnemende lidstaten.
- ▶ De EU concentreert zich op haar kerntaken en geeft daadwerkelijk invulling aan de beginselen van subsidiariteit, proportionaliteit en effectiviteit.

Verbonden maar verschillend

Kritiek op het functioneren van de EU hangt voor een belangrijk deel samen met het feit dat de EU-landen niet alleen onderling verbonden, maar ook uniek en verschillend zijn in hun geografische ligging, taal, cultuur en maatschappelijke samenhang. Deze verschillen tussen lidstaten mogen niet worden genegeerd. De historische eigenheid van de landen verdient wat de SGP betreft volop respect. Er moet daarom meer ruimte worden gegeven aan de lidstaten om eigen keuzes te kunnen maken. Meer ruimte voor variatie en flexibiliteit kan helpen om slepende kwesties op te lossen en polarisatie te voorkomen.

Het negeren van wezenlijke verschillen tussen

landen kan zorgen voor interne spanningen die de onderlinge samenwerking in EU-verband zal schaden. De SGP heeft daarom een voorkeur voor intergouvernementele samenwerking. De SGP ziet alleen ruimte voor supranationale samenwerking op duidelijk afgebakende terreinen, die niet direct raken aan de identiteit van landen, zoals handel, landbouw en visserij en grensoverschrijdende milieue- en migratievraagstukken.

De centralisatieprocessen die momenteel in de EU gaande zijn, moeten worden gestopt. De SGP pleit in dat kader voor het vaker inzetten van de gele- en oranjekaartprocedure. De gelekaartprocedure houdt in dat de Europese Commissie het voorstel moet heroverwegen, als een derde van de nationale parlementen vindt dat een onderwerp niet op Europees niveau behandeld dient te worden. Er is sprake van een oranje kaart wanneer de helft van de nationale parlementen bezwaar aantekent. De SGP wil nog een stap verder gaan door een rodekaartprocedure in te stellen. Hierbij moet de Europese Commissie het voorstel definitief intrekken, als een meerderheid van de nationale parlementen dat wil.

De unanimiteitsregel moet blijven gelden rond fundamentele zaken als de EU-begroting, belastingen en defensiesamenwerking. Een gedegen besluitvormingsproces, met draagvlak bij de uitvoering, heeft de voorkeur boven snelle besluitvorming waarbij lidstaten zeggenschap kwijftraken of overruled' worden. De SGP wil verder dat de zinsnede 'een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa' door een wijziging uit de Verdragen verdwijnt.

De unanimiteitsregel moet blijven gelden rond fundamentele zaken als de EU-begroting, belastingen en defensiesamenwerking.

In het kort:

- ▶ De EU gaat terug naar haar kerntaken en Bijbelse kernwaarden. Ze respecteert in dat licht de verscheidenheid tussen lidstaten en biedt ruimte voor variatie.
- ▶ Bij een wijziging van de Verdragen wordt de zinsnede 'een steeds hechter verbond tussen de volkeren van Europa' geschrapt uit de preambule en artikel 1 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.
- ▶ De gele- en oranjekaartprocedure worden vaker gebruikt om verregaande centralisatie tegen te gaan. Er komt een rodekaartprocedure, waarbij een Europees voorstel automatisch verworpen wordt bij bezwaar van een meerderheid van de nationale parlementen.
- ▶ Aan het vetorecht dat lidstaten hebben bij belangrijke beleidsterreinen, zoals belastingen en defensiesamenwerking, wordt niet getoerd.

moeten individuele lidstaten gebruik kunnen maken van een opt-out. Een opt-out is een uitzonderingsregel waarmee een lidstaat kan besluiten geen deel te nemen aan het betreffende EU-beleid. Terreinen waar de SGP pleit voor een opt-out zijn o.a. fiscale heffingen, sociaal beleid, gezondheidszorg en gezinsbeleid. Op deze terreinen is de Europese bemoeienis momenteel nog beperkt. Mochten hier verdere EU-initiatieven worden genomen, dan kan een opt-out uitkomst bieden.

In het kort:

- ▶ De Raad en het Europees Parlement roepen een halt toe aan sluipende bevoegdheidsoverdrachten naar de EU.
- ▶ Bij nieuwe bevoegdheidsoverdrachten aan de EU kunnen lidstaten terug vallen op een opt-outbepaling.

De SGP wil de positie van de lidstaten versterken door het recht van initiatief voor nieuwe wetgeving bij de Raad te beleggen. De Raad moet hiervoor een 'interpretatiekader' opstellen. Het 'interpretatiekader' wordt opgesteld op basis van inbreng uit de nationale parlementen en is een uiteenzetting van waar en hoe de EU bevoegd is. Dit is ook belangrijk om de interpretatieruimte van het Hof van Justitie van de EU op democratische wijze in te kaderen. Zo krijgt het nationale belang meer gewicht en wordt de politieke agenda van de Europese Commissie afgeremd. Een politiek gekleurde Commissie ondermijnt de positie van lidstaten en het draagvlak voor EU-besluiten onder de burgers. De SGP wil verder dat een werkgroep van vertegenwoordigers van de Raad en de nationale parlementen in kaart brengt welke Europese wetten, regels, programma's en/of agentschappen in het licht van subsidiariteit en doelmatigheid beëindigd kunnen worden.

In het kort:

- ▶ Het recht van initiatief voor nieuwe wetgeving komt bij de Raad van de Europese Unie te liggen. De Raad blijft de belangrijkste wetgevende instantie.
- ▶ Vertegenwoordigers van nationale regeringen leggen in hun parlementen op maximaal transparante en volledige wijze verantwoording af over hun keuzes binnen Europese gremia.
- ▶ Een werkgroep van vertegenwoordigers van de Raad en de nationale parlementen gaat in kaart brengen welke Europese wetten, regels, programma's en/of agentschappen in het licht van subsidiariteit en doelmatigheid beëindigd kunnen worden.

De Europese instituties

De instituties van de EU hebben, naast de nationale overheden, de dure plicht om te zorgen voor een EU die 'levert', dicht bij de burgers staat en de eisen van de lidstaten respecteert.

De Raad

In de Europese Raad en de Raad van de Europese Unie zijn de lidstaten vertegenwoordigd. In de EU die de SGP voorstaat, namelijk een samenwerkingsverband tussen lidstaten, dienen deze instellingen leidend te blijven. De Europese Raad, waarin de regeringsleiders zijn vertegenwoordigd, bepaalt de politieke richting van de EU. De Raad van de Europese Unie, waarin de vakministers van de lidstaten bijeenkomen, blijft de belangrijkste wetgevende instelling. Zij worden gecontroleerd door de nationale parlementen, waarmee de democratische controle op de Europese samenwerking gewaarborgd is. Wel moeten wat de SGP betreft de nationale parlementen beter betrokken worden bij de besluitvorming.

Europese Commissie
De Europese Commissie is het 'dagelijks bestuur' van de EU. Iedere lidstaat levert een Eurocom-

missaris en wat de SGP betreft, blijft dat zo. De Commissie is op dit moment de enige instelling die EU-wetsvoorstellen mag indienen. Om te voorkomen dat er Europese wetgeving komt waar de EU niet bevoegd is, wil de SGP de macht van de Commissie inperken, onder andere door het recht van initiatief over te dragen aan de Raad. Wat de SGP betreft, mag de Commissie voortaan pas een wetsvoorstel indienen, als ze daarvoor toestemming heeft gekregen van de Raad. In ieder geval moet dat gaan galden voor de terreinen waarop de EU niet exclusief bevoegd is. Dat geeft de Raad meer invloed en voorkomt onnodige of polariserende wetgeving. Zo gaat de Commissie meer functioneren als een ambtelijke organisatie in dienst van de Raad, die zich politiek-neutraal inzet voor het algemeen belang met oog voor de legitieme verschillen tussen de lidstaten.

In het kort:

- ▶ De Commissie houdt zich aan de bevoegdheidsverdeling in de Verdragen die ook nadrukkelijk bedoeld zijn om de bevoegdheden van de lidstaten te beschermen.
- ▶ Op terreinen waar de EU niet exclusief bevoegd is, mag de Commissie voortaan alleen nog initiatieven presenteren na toestemming van een meerderheid van de Raad.

Europees Parlement
Het Europees Parlement (EP) is niet verantwoordelijk voor de politieke koers van de EU en moet zich die rol ook niet aanmeten. Uitgangspunt voor de SGP is dat de democratische controle primair via de nationale parlementen verloopt en initiatieven voor nieuwe wetgeving vanuit de deelnemende landen zelf worden aangedragen. De rol van het Europees Parlement is ondersteunend en controlerend. De SGP is daarom tegen het toekennen van initiatiefrecht aan het Europees Parlement en tegen het werken met 'Spitzenkandidaten'. Bij dat laatste strijden de leiders van de politieke fracties om het voorzitterschap van de Europese Commissie. De SGP verzet zich in dat kader ook tegen zogenaamde transnationale kieslijsten, waarbij de kiezer zijn stem ook kan uitbrengen op kandidaten uit een ander land. Met dergelijke lijsten maken we de kloof tussen bestuur en burger alleen nog

maar groter. Er komt geen vaste Europese verkiezingsdag, zodat Nederland en andere EU-lidstaten de ruimte houden om de Europese verkiezingen niet op zondag te organiseren. De maandelijks verhuizing van het Europees Parlement naar Straatsburg is een onnodige geldverslindende operatie. De SGP is van mening dat één van de twee vergaderlocaties van het Parlement, bij voorkeur Straatsburg, moet worden gesloten. Het Europees Parlement moet slagvaardiger worden. Het Parlement spreekt zich voortdurend uit over zaken waarop het niet bevoegd is. Daar moet paal en perk aan worden gesteld, onder andere door het aantal (initiatief)rapporten fors omlaag te brengen. Samen met de Raad moet het EP juist meer tegenwicht gaan bieden aan de Commissie en veel beter toezien op correcte uitvoering van wetgeving en besteding van de EU-begroting. De SGP is er voorstander van om iedere officiële vergadering van het EP te beginnen met gebed. Integriteit van het Parlement is belangrijk voor de geloofwaardigheid bij de burgers. De SGP wil dat er vanuit het EP zelf initiatieven genomen worden om de transparantie en integriteit te vergroten en te versterken. Een geloofwaardig Parlement is een Parlement dat eerlijk en transparant werkt.

Hof van Justitie van de EU
Juist omdat sommige lidstaten felle kritiek krijgen vanwege (mogelijke) misstanden op het vlak van de rechtsstaat, moet de EU zich bezinnen op de vraag of zij de eigen juridische kaders inzake bijvoorbeeld de bevoegdheidsverdeling wel voluit respecteert. Het Hof van Justitie van de EU moet dit vraagstuk, samen met het functioneren van de Europese instituties, kritisch tegen het licht houden en proactief onderzoeken of bijvoorbeeld het toewerken naar een defensie-unie verdragsrechtelijk houdbaar is. De SGP is ronduit tegen een defensie-unie, omdat dit direct ingrijpt in de nationale bevoegdheid van lidstaten. Ook op andere terreinen waarop de EU niet exclusief of in het geheel niet bevoegd is, heeft het Hof van Justitie de neiging om de vier vrijheden van goederen, diensten, kapitaal en personen te hanteren als een juridisch brekijzer, wat ten koste gaat van de bevoegdheden en identiteit van de lidstaten.

In het kort:

- ▶ Het Hof van Justitie van de EU ziet scherp toe op naleving van de Verdragen door de instituties, inclusief respect voor de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten.
- ▶ Het Hof van Justitie treedt minder activistisch op en laat het vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen niet langer prevaleren boven grondwettelijke bepalingen van lidstaten of wetgeving die samenhangt met de identiteit van lidstaten op terreinen waarop de EU geen (exclusieve) bevoegdheid heeft.

In het kort:

- ▶ Europarlementariërs moeten, met respect voor de officiële bevoegdheidsverdeling en met oog voor de belangen van hun lidstaten, hun controletaak gedegen vormgeven.
- ▶ Het Europees Parlement sluit een van de twee vergaderlocaties, bij voorkeur Straatsburg.
- ▶ Het Europees Parlement moet EU-wetgeving tegenhouden die indirect ook effect heeft op terreinen waarop de EU niet bevoegd is.
- ▶ Het Europees Parlement gaat meer doen om de integriteit te waarborgen en transparantie te vergroten.

